

Posudzovanie vplyvov navrhovaných činností na životné prostredie (EIA)

Všeobecné informácie

Čo je EIA?

Posudzovanie vplyvov na životné prostredie (Environmental Impact Assessment – EIA) je jedným z hlavných nástrojov environmentalnej politiky na uskutočňovanie udržateľného rozvoja. Jeho zmyslom je prevencia negatívnych dôsledkov rôznych ľudských aktivít na životné prostredie vrátane zdravia. Uskutočňuje sa formou komplexného a odborného hodnotenia pravdepodobných vplyvov navrhovanej činnosti alebo jej zmeny na životné prostredie vrátane vplyvov na zdravie ľudí ešte pred rozhodnutím o jej umiestnení alebo pred jej povolením podľa osobitných predpisov.

Navrhovaná činnosť alebo zmena navrhovanej činnosti (ďalej len „navrhovaná činnosť alebo jej zmena“) je realizácia stavieb, iných zariadení, realizačný zámer alebo iný zásah do prírodného prostredia alebo do krajiny meniaci fyzické aspekty lokality vrátane ťažby nerastnej suroviny.

Aký je právny rámec EIA v Slovenskej republike?

V Slovenskej republike sa posudzovanie vykonáva od roku 1994, keď vstúpil do platnosti zákon NR SR č. 127/1994 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Tento zákon od 1. februára 2006 nahradili:

- zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) a
- vyhláška MŽP SR č. 113/2006 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o odbornej spôsobilosti na účely posudzovania vplyvov na životné prostredie.

Tieto dva právne predpisy tvoria súčasný legislatívny rámec EIA na Slovensku.

Zákon EIA bol viackrát novelizovaný; posledná novela nadobúda účinnosť od 15. júna 2017.

Slovenská legislatíva v oblasti EIA zabezpečuje úplnú zlučiteľnosť s právom EÚ a medzinárodnými dohovormi, ktorými je Slovenská republika viazaná. Prijatie zákona a jeho noviel o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a jeho uplatňovanie je tiež základnou podmienkou pre financovanie projektov zo zdrojov Európskej únie.

Aký je účel EIA?

Účelom posudzovania navrhovaných činností je:

- zistiť, opísať a vyhodnotiť priame a nepriame vplyvy navrhovanej činnosti a jej zmeny na životné prostredie vrátane vplyvov presahujúcich štátne hranice,
- objasniť a porovnať výhody a nevýhody návrhu navrhovanej činnosti a jej zmien vrátane jej variantov, a to aj v porovnaní s nulovým variantom,
- určiť opatrenia, ktoré zabránia znečisteniu životného prostredia, zmiernia znečisťovanie životného prostredia alebo zabránia poškodzovaniu životného prostredia,
- získať odborný podklad na vydanie rozhodnutia o povolení činnosti a jej zmeny podľa osobitných predpisov.

Ktoré navrhované činnosti a ich zmeny sú predmetom posudzovania vplyvov na životné prostredie?

Podľa závažnosti možných negatívnych vplyvov na životné prostredie sú predmetom EIA navrhované činnosti a ich zmeny uvedené v prílohe č. 8 zákona, podliehajúce:

- posudzovaniu vplyvov na životné prostredie, tzv. povinnému hodnoteniu alebo
- zistšovaciemu konaniu.

Ktoré navrhované činnosti a ich zmeny sú predmetom posudzovania vplyvov na životné prostredie, tzv. povinného hodnotenia?

- navrhovaná činnosť uvedená v časti A prílohy č. 8 zákona,
- navrhovaná činnosť uvedená v časti A prílohy č. 8 zákona, realizovaná výhradne alebo najmä

na účel rozvoja a testovania nových metód alebo výrobkov, prípadne metód alebo výrobkov, ktoré sa nepoužívali viac ako dva roky, ak to vyplýva z rozhodnutia, ktoré je výsledkom zisťovacieho konania o posudzovaní vplyvov navrhovanej činnosti,

- navrhovaná činnosť uvedená v časti B prílohy č. 8 zákona, ak to vyplýva z rozhodnutia, ktoré je výsledkom zisťovacieho konania,
- zmena navrhovanej činnosti uvedenej v časti A prílohy č. 8 zákona, ak takáto zmena samotná dosahuje alebo prekračuje prahovú hodnotu, ak je prahová hodnota pre navrhovanú činnosť v časti A prílohy č. 8 zákona ustanovená,
- zmena navrhovanej činnosti uvedenej v časti A prílohy č. 8 zákona, ktorá nedosahuje alebo neprekračuje prahovú hodnotu v tejto prílohy č. 8 zákona a ide o zmenu, ktorá môže mať významný nepriaznivý vplyv na životné prostredie, ak ide o činnosť už posúdenú, povolenú, realizovanú alebo v štádiu realizácie, ak to vyplýva z rozhodnutia, ktoré je výsledkom zisťovacieho konania o posudzovaní jej vplyvov,
- zmena navrhovanej činnosti uvedenej v časti B prílohy č. 8 zákona, ak ide o činnosť už posúdenú, povolenú, realizovanú alebo v štádiu realizácie a ide o zmenu, ktorá môže mať významný nepriaznivý vplyv na životné prostredie, ak to vyplýva z rozhodnutia, ktoré je výsledkom zisťovacieho konania o posudzovaní jej vplyvov,
- navrhovaná činnosť alebo jej zmena, ktorá podľa odborného stanoviska štátneho orgánu ochrany prírody a krajiny pravdepodobne môže mať samostatne alebo v kombinácii s inou činnosťou významný vplyv na územie sústavy chránených území,
- navrhovaná činnosť, na ktorú sa vzťahuje osobitný predpis o prevencii závažných priemyselných havárií z dôvodu zohľadnenia cieľov prevencie závažných priemyselných havárií a obmedzovania ich následkov na zdravie ľudí, životné prostredie a majetok.

Ktoré navrhované činnosti a ich zmeny podliehajú zisťovaciemu konaniu?

- navrhovaná činnosť uvedená v časti A prílohy č. 8 zákona, ktorá sa realizuje výhradne alebo najmä na účel rozvoja a testovania nových metód alebo výrobkov, prípadne metód alebo výrobkov, ktoré sa nepoužívali viac ako dva roky,
- navrhovaná činnosť uvedená v časti B prílohy č. 8 zákona,
- zmena navrhovanej činnosti uvedenej v časti A prílohy č. 8 zákona, ktorá nedosahuje a ani neprekračuje prahovú hodnotu ustanovenú v časti A prílohy č. 8 zákona a napriek tomu môže mať významný nepriaznivý vplyv na životné prostredie, ak ide o činnosť už posúdenú, povolenú, realizovanú alebo v štádiu realizácie,
- zmena navrhovanej činnosti uvedenej v časti B prílohy č. 8 zákona, ktorá môže mať významný nepriaznivý vplyv na životné prostredie, ak ide o činnosť už posúdenú, povolenú, realizovanú alebo v štádiu realizácie.

Kedy je ukončenie navrhovanej činnosti samostatným predmetom posudzovania?

- ukončenie navrhovanej činnosti, ktoré je spojené s likvidáciou, sanáciou, reaktíviáciou alebo s viac ako jednou z týchto činností, je ako zmena povolenej navrhovanej činnosti samostatným predmetom posudzovania alebo zisťovacieho konania len vtedy, ak také ukončenie navrhovanej činnosti nebolo súčasťou posúdenia navrhovanej činnosti.

Môžu byť v odôvodnených prípadoch predmetom posudzovania také činnosti, ktoré nie sú uvedené v prílohe č. 8, alebo nedosahujú prahové hodnoty podľa uvedenej prílohy?

Áno, na základe odôvodneného písomného podnetu. Odôvodnený písomný podnet je oprávnený podať ktokoľvek. Príslušný orgán začne konanie o podnete z vlastného podnetu alebo na základe odôvodneného písomného podnetu. Príslušný orgán pri rozhodovaní o tom, či navrhovaná činnosť alebo jej zmena bude podliehať posudzovaniu podľa tohto zákona použije kritériá pre zisťovacie konanie uvedené v prílohe č. 10 zákona. Príslušným orgánom v tomto prípade je len Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „MŽP SR“) .

Procesu posudzovania môže podliehať aj navrhovaná činnosť alebo jej zmena, ktorá podľa odborného stanoviska štátneho orgánu ochrany prírody a krajiny pravdepodobne môže mať samostatne alebo v kombinácii s inou činnosťou významný vplyv na územie sústavy chránených území. Orgán ochrany prírody a krajiny svojím stanoviskom tak zafinancuje činnosť, ktorá bude podliehať posudzovaniu vplyvov na životné prostredie, t. j. povinnému hodnoteniu.

Kto sa môže zúčastniť procesu EIA?

Navrhovateľ je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá má záujem realizovať navrhovanú činnosť alebo jej zmenu vyžadujúcu si povolenie, **príslušný orgán** je orgán štátnej správy, ktorý plní povinnosti na úseku posudzovania vplyvov na životné prostredie; je ním MŽP SR a okresný úrad v sídle kraja a okresný úrad, ak nie je v zákone uvedené inak, **rezortný orgán** je ústredný orgán štátnej správy, do pôsobnosti ktorého patrí navrhovaná činnosť alebo jej zmena, **povoľujúci orgán** je obec alebo orgán štátnej správy príslušný na rozhodovanie v povoľovacom konaní, **dotknutý orgán** je orgán verejnej správy, ktorého záväzný posudok, súhlas, stanovisko, rozhodnutie alebo vyjadrenie vydávané podľa osobitných predpisov podmieňujú povolenie navrhovanej činnosti alebo jej zmeny, **dotknutá obec** je obec, na ktorej území sa má navrhovaná činnosť alebo jej zmena realizovať, alebo ktorej územie môže byť zasiahnuté vplyvom navrhovanej činnosti alebo jej zmeny, **verejnosť** je jedna fyzická osoba, právnická osoba alebo viac fyzických osôb alebo právnických osôb, ich organizácie alebo skupiny, **dotknutá verejnosť** je verejnosť, ktorá je dotknutá alebo pravdepodobne dotknutá konaním týkajúcim sa životného prostredia, alebo má záujem na takomto konaní; platí, že mimovládna organizácia podporujúca ochranu životného prostredia a spĺňajúca požiadavky ustanovené v tomto zákone má záujem na takomto konaní, **mimovládna organizácia** podporujúca ochranu životného prostredia je občianske združenie, neinvestičný fond, nezisková organizácia poskytujúca verejnoprospešné služby okrem tej, ktorú založil štát, alebo nadácia, založená za účelom tvorby alebo ochrany životného prostredia alebo zachovania prírodných hodnôt,

odborne spôsobilá osoba je fyzická alebo právnická osoba evidovaná MŽP SR v osobitnom zozname podľa vyhlášky MŽP SR č. 113/2006 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o odbornej spôsobilosti na účely posudzovania vplyvov na životné prostredie,

strana pôvodu je štát, na ktorého území sa navrhuje realizovať navrhovanú činnosť alebo jej zmenu, ktoré môžu mať významný nepriaznivý vplyv presahujúci štátne hranice, **dotknutá strana** je štát, ktorý môže byť dotknutý významne nepriaznivým vplyvom navrhovanej činnosti alebo jej zmeny presahujúcej štátne hranice.

Na koho sa obrátiť?

Ak chcete získať informácie

- či vami navrhovaná činnosť podlieha posudzovaniu podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov,
- o tom, ktorý orgán štátnej správy je pre vašu navrhovanú činnosť príslušným orgánom,
- o ďalších navrhovaných činnostiach v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie, ktoré by mohli mať vplyv na životné prostredie a zdravie ľudí vo vašom okolí.

môžete osloviť

- pracovníkov orgánov štátnej správy pre posudzovanie vplyvov na životné prostredie (<http://enviportal.sk/agendy/na-koho-sa-obratit/poradime-vam>),
- pracovníkov dokumentačného centra EIA/SEA (Slovenská agentúra životného prostredia) <http://enviportal.sk/agendy/obcan/obcan-v-procese-eia/kontakt>.

alebo využiť

- informačné zdroje v EIA (odborné publikácie, metodické usmernenia, metodické príručky, propagačné materiály a pod. (<http://enviportal.sk/eia-sea-posudzovanie-vplyvov-na-zp/publikacie>),

- informačný systém pre posudzovanie vplyvov na životné prostredie, (<http://enviportal.sk/sk/eia>).

Pri získavaní informácií o navrhovanej činnosti odporúčame uviesť charakteristiku navrhovanej činnosti, najmä jej umiestnenie, kapacitu, záber plochy, množstvo použitých chemikálií, množstvo vyrobených výrobkov, počet stojísk pri parkoviskách, garážach, stavebnú dĺžku ciest a diaľnic a pod. V prípade rozširovania alebo rekonštrukcie i pôvodne povolenú kapacitu.

Navrhovateľ, pri povoľovaní činnosti podľa osobitných predpisov, je tiež upozornený, že ak navrhovaná činnosť podlieha posudzovaniu vplyvov na životné prostredie, tak bez posúdenia činnosti podľa zákona mu nemôže byť vydané povolenie pre navrhovanú činnosť podľa osobitných predpisov.

Aké sú hlavné kroky procesu EIA?

Schematické znázornenie postupnosti krokov procesu posudzovania vplyvov navrhovaných činností je znázornené na rubovej strane tejto skladačky aj s časovým harmonogramom jednotlivých krokov.

Proces **posudzovania vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie, tzv. povinného hodnotenia** vplyvov a jej zmeny na životné prostredie, pozostáva z týchto základných krokov:

- zámer a jeho pripomienkovanie,
- určenie rozsahu hodnotenia a harmonogramu,
- správa o hodnotení a jej pripomienkovanie,
- verejné prerokovanie správy o hodnotení,
- odborný posudok,
- záverečné stanovisko.

Na **posudzovanie vplyvov na životné prostredie** sa vzťahuje zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (ďalej len „zákon o správnom konaní“). V záverečnom stanovisku príslušný orgán okrem celkového hodnotenia vplyvov navrhovanej činnosti alebo jej zmeny uvedie, či s jej realizáciou súhlasí alebo nesúhlasí, za akých podmienok s ňou súhlasí a v ktorom realizačnom variante, ako aj požadovaný rozsah poprojektovej analýzy. Záverečné stanovisko je záväzné pre ďalšie povoľovacie konanie a má platnosť 7 rokov odo dňa nadobudnutia jeho právoplatnosti. Záverečné stanovisko nestráca platnosť, ak sa počas jeho platnosti začne konanie o umiestnení alebo povolení činnosti podľa osobitných predpisov.

Zisťovacie konanie sa vedie podľa zákona o správnom konaní a začína sa predložením zámeru, ak má byť predmetom navrhovaná činnosť, alebo oznámenia o zmene, ak má byť predmetom zmena navrhovanej činnosti. Zisťovacie konanie sa končí vydaním rozhodnutia, v ktorom príslušný orgán rozhodne, či sa navrhovaná činnosť alebo jej zmena má posudzovať podľa zákona. V prípade, ak sa rozhodne, že sa navrhovaná činnosť alebo jej zmena nemá posudzovať podľa zákona, vydá sa rozhodnutie zo zisťovacieho konania, ktorého výroková časť obsahuje aj podmienky, ktoré eliminujú alebo zmierňujú vplyv na životné prostredie. V tomto prípade nasleduje povoľovací proces podľa osobitných predpisov. V prípade, ak sa rozhodne, že sa navrhovaná činnosť alebo jej zmena má posudzovať podľa zákona, proces pokračuje krokom v povinnom hodnotení, a to určením rozsahu hodnotenia a harmonogramu. Pri rozhodovaní príslušný orgán použije primerané kritériá pre zisťovacie konanie podľa prílohy č. 10 zákona.

Aký je vzťah EIA s povoľovacími konaniami?

Príslušný orgán má v povoľovacom konaní navrhovanej činnosti alebo jej zmeny postavenie dotknutého orgánu, ak k nej vydal rozhodnutie vydané v zisťovacom konaní alebo záverečné stanovisko podľa zákona.

Príslušný orgán uvedie v záväznom stanovisku, či návrh na začatie povoľovacieho konania navrhovanej činnosti je v súlade s rozhodnutiami vydanými podľa zákona a ich podmienkami. Príslušný orgán vydá záväzné stanovisko osobitne vo vzťahu k územnému konaniu o umiestnení stavby, k územnému konaniu o využití územia, k stavebnému konaniu a ku kolaudačnému konaniu.

Ako sa môže verejnosť zapojiť do procesu EIA?

Dotknutá verejnosť má postavenie účastníka v konaniach pre posudzovanie vplyvov navrhovanej činnosti alebo jej zmeny a následne postavenie účastníka v povoľovacom konaní, ak využije príležitosť podať odôvodnené písomné stanovisko k oznámeniu o zmene, k zámeru, a správe o hodnotení, resp. odôvodnené písomné pripomienky k rozsahu hodnotenia navrhovanej činnosti alebo jej zmeny.

Napĺňovaním princípov demokracie je jednak informovanie verejnosti o plánovaných aktivitách a jednak umožnenie prístupu verejnosti priamo do procesu posudzovania vplyvov.

Informovanie verejnosti sa zabezpečuje prostredníctvom webových sídel príslušného orgánu, úradnej tabule, médií a prostredníctvom dotknutej obce.

Verejnosť má príležitosť písomne sa vyjadriť k navrhovanej činnosti a jej zmene v rámci lehoty zverejnenia oznámenia o zmene, zámeru, rozsahu hodnotenia a správy o hodnotení a následne v rámci verejného prerokovania správy o hodnotení, keď sa diskutovaná problematika zaznamená v zázname z verejného prerokovania. Názory verejnosti sa musia zohľadniť a vyhodnotiť v odbornom posudku a v záverečnom stanovisku, ako aj v rozhodnutí zo zisťovacieho konania príslušného orgánu.

Verejnosť má právo podať odvolanie proti rozhodnutiu zo zisťovacieho konania o tom, či sa navrhovaná činnosť alebo jej zmena má posudzovať podľa tohto zákona, alebo proti záverečnému stanovisku aj vtedy, ak nebola účastníkom zisťovacieho konania alebo povinného posudzovania.

V zákone sa v rámci všeobecného pojmu verejnosť vylučuje, tzv. dotknutá verejnosť a jej formy:

- občianska iniciatíva,
- mimovládna organizácia podporujúca ochranu životného prostredia.

Kde sa zverejňuje a archivuje dokumentácia z procesu EIA?

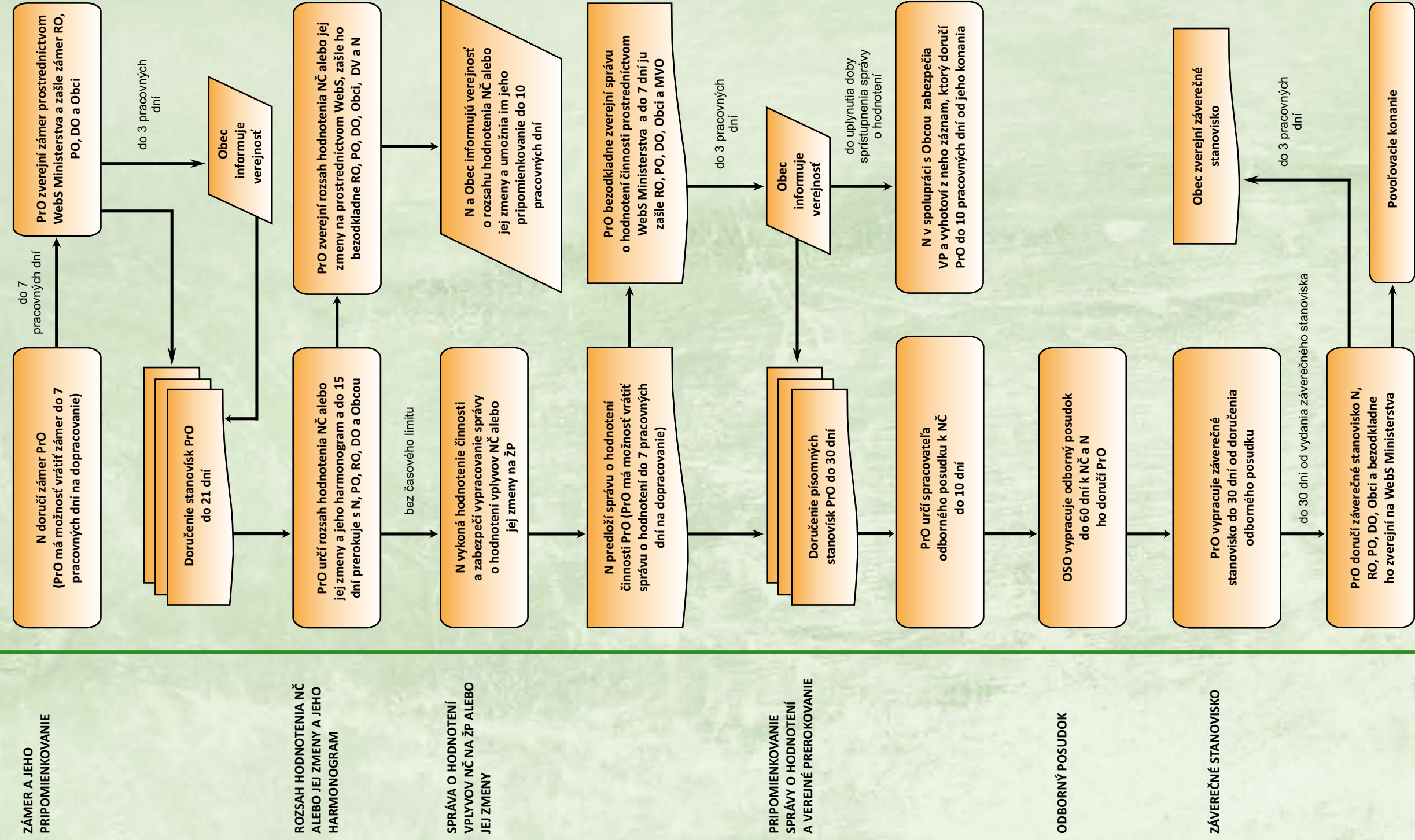
Dokumentácia z procesu posudzovania vplyvov sa zverejňuje v elektronickej forme na webovom sídle príslušného orgánu v rámci komplexného informačného systému <http://enviportal.sk/sk/eia> a je k dispozícii širokej verejnosti.

Komplexná dokumentácia sa archivuje najmenej 15 rokov od skončenia procesu posudzovania na MŽP SR, okresných úradoch a v Dokumentačnom centre EIA na Slovenskej agentúre životného prostredia v Banskej Bystrici.

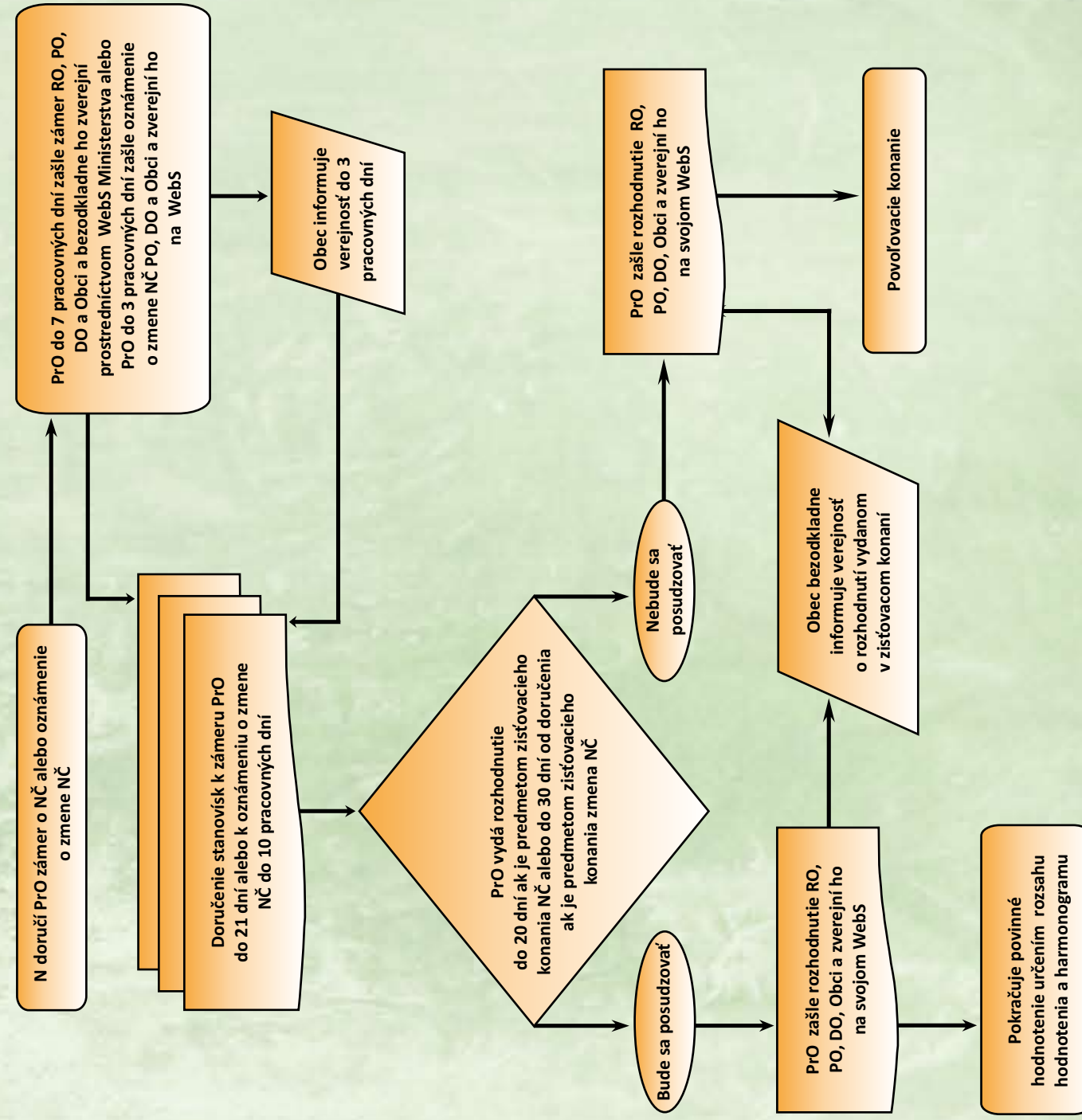
Finančne podporené Environmentálnym fondom.

Objednávateľ: Slovenská agentúra životného prostredia Tajovského 28B 974 01 Banská Bystrica www.sazp.sk	Zhotoviteľ: Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky Námestie Ľudovíta Štúra 1 812 35 Bratislava tel.: +421 2 5956 1111 www.minzp.sk	Slovenská agentúra životného prostredia Tajovského 28B 975 90 Banská Bystrica tel.: +421 48 4374163 www.sazp.sk
---	---	---

SCHEMATICKE ZNAZORNENIE POSTUPNOSTI KROKOV PROCESU POSUDZOVANIA VPLYVOV NAVRHOVANEJ CINNOSTI ALEBO JEJ ZMENY NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE (POVINNÉ HODNOTENIE)

SCHEMATICKE ZNAZORNENIE POSTUPNOSTI KROKOV PRE ZISŤOVACIE KONANIE O POSUDZOVANÍ NAVRHOVANEJ CINNOSTI ALEBO JEJ ZMENY NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

PrO – príslušný orgán, N – navrhovateľ, DO – dotknutý orgán, RO – rezortný orgán, PO – povoliujúci orgán, Obec – dotknutá obec, OSO – odborne spôsobilá osoba, Webs – webové sídlo, Ministerstvo – Ministerstvo životného prostredia SR, VP – verejné prerokovanie, DV – dotknutá verejnosť, NČ – navrhovaná činnosť, MVO – mimovládna organizácia podporujúca ochranu životného prostredia